

Odpovědnost státu za škodu

V případě nemajetkové újmy, která měla vzniknout nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, spočívajícím v jiné skutečnosti než v nepřiměřené délce řízení, se uplatní procesní povinnosti tvrzení a důkazní. Ústavně zaručená práva a svobody zakotvená v Listině základních práv a svobod a v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod se vztahují též na osoby právnické, ovšem za splnění předpokladu, že to povaha věci umožňuje.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 1684/2010, ze dne 29.6.2011)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobců a) N. H. K., b) L. T. T. H., c) nezl. S. M. N. L., všichni zastoupeni Mgr. R. V., advokátem se sídlem v B., d) G. CH., s.r.o., sídlem v P., zastoupené Mgr. A. V., advokátkou se sídlem v P., proti žalovaným: 1) České republice - Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem v P., 2) Mgr. Ing. J. Z., státnímu zástupci Městského státního zastupitelství v P., o náhradu škody a zadostiučinění za nemajetkovou újmu, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 5 pod sp. zn. 11 C 292/2007, o dovolání žalobců a žalované proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 14. 10. 2009, č. j. 18 Co 155, 373/2009 - 274, tak, že dovolání žalované se odmítá a dovolání žalobců a), b), c) a d) se zamítají.

Z odůvodnění :

Žalobou ze dne 6. 6. 2007 podanou proti České republice - Ministerstvu vnitra, České republice - Ministerstvu spravedlnosti, České republice - Městskému státnímu zastupitelství v Praze a Mgr. Ing. J. Z., státnímu zástupci MSZ v Praze, se žalobci domáhali náhrady škody a nemajetkové újmy, která jim měla vzniknout v důsledku nezákonného rozhodnutí a nesprávného úředního postupu v trestním řízení, zejména při provádění domovní prohlídky, v jejímž průběhu bylo žalobci a) doručeno usnesení o zahájení trestního stíhání pro trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 4 trestního zákona spáchaného formou spolupachatelství. Na náhradě škody žádal žalobce a) uhradit částku 40.425,- Kč s přísl. za škodu způsobenou na domovních dveřích a zárubních, částku 96.581,50 Kč s přísl. za náklady vynaložené na právní zastoupení advokátem v souvislosti s trestním stíháním a náhradu škody ve výši 9% úroku z prodlení z finančních částek zajištěných při domovní prohlídce. Jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu žádal žalobce a) 1.000.000,- Kč a písemnou omluvu, žalobkyně b) 300.000,- Kč a písemnou omluvu, žalobkyně c) 200.000,- Kč a písemnou omluvu. Všichni žalobci dále žádali, aby soud konstatoval porušení jejich základních práv a svobod jednáním a opomenutím ze strany žalovaných.

Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 9. 10. 2007, č. j. 11 C 292/2007-62 byla žaloba v části v níž se žalobci domáhali písemné omluvy po žalovaných vyloučena k samostatnému projednání pod sp. zn. 11 C 533/2007.

Obvodní soud pro Prahu 5 rozsudkem ze dne 6. 8. 2008, č. j. 11 C 290/2007-150, uložil České republice jednajícím Ministerstvem vnitra zaplatit žalobci a) náhradu škody dle žaloby, specifikovanou ve výrocích I. a III. rozhodnutí a jako zadostiučinění za nemajetkovou újmu uložil České republice zaplatit žalobci a) 100.000,- Kč (výrok V.), žalobkyním b) a c) každé 50.000,- Kč (výrok VII. a IX.). Proti ostatním žalovaným a ve zbývajících částech nároky žalobců zamítl (výroky II., IV., VI., VIII., X.). Ve výroku XII. zamítl žalobní návrh žalobců, aby soud konstatoval porušení základních práv a svobod

žalobců jednáním a opomenutím ze strany žalovaných a ze strany úředních osob a orgánů činných v trestním řízení, za jejichž postup odpovídají první a druhý žalovaný (ministerstvo vnitra a ministerstvo spravedlnosti), a žádnému z účastníků nepřiznal nárok na náhradu nákladů řízení (výrok XIII.).

Rozsudkem ze dne 29. 4. 2009, č. j. 11 C 292/2007-196, doplnil Obvodní soud pro Prahu 5 výrok XII. předchozího rozhodnutí o celé znění požadovaného konstatování porušení základních práv a svobod žalobců (výrok I.) a zamítl návrh žalobců na vydání doplňujícího rozsudku, jímž by bylo rozhodnuto o nároku žalobců vůči 4. žalovanému samostatně (výrok II.).

Městský soud v Praze usnesením ze dne 25. 8. 2009, č. j. 18 Co 155, 373/2009 - 239, rozhodl o nepřipuštění zastoupení žalobce d) obecným zmocněncem Mgr. M. Š. a dal účastníkům na vědomí, že nadále bude v řízení na straně žalované České republiky pokračováno s organizační složkou státu Ministerstvem spravedlnosti.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 14. 10. 2009, č. j. 18 Co 155, 373/2009 - 274, změnil vyhovující výroky rozsudku soudu prvního stupně o věci samé jen tak, že povinnost plnění uložil České republice - Ministerstvu spravedlnosti (výrok I.), zamítavé výroky o věci samé změnil jen tak, že zamítl žalobu proti České republice - Ministerstvu spravedlnosti (výrok II.), ve vztahu k žalovanému Mgr. Ing. J. Z. rozsudek soudu prvního stupně potvrdil (výrok III.), uložil žalované povinnost zaplatit žalobcům a), b) a c) náklady řízení před soudem prvního stupně (výrok IV.), ve vztahu mezi žalobkyní d) a žalovanou Českou republikou - Ministerstvem spravedlnosti nepřiznal žádnému z účastníků náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně (výrok V.), a nepřiznal žádnému z účastníků náhradu nákladů odvolacího řízení (výrok VI.).

Odvolací soud po doplnění dokazování v odvolacím řízení vyšel z následujícího skutkového stavu věci. Dne 5. 6. 2006 vydal policejní komisař usnesení o zahájení trestního stíhání žalobce a) pro trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1 a 4 trestního zákona, jenž měl být spáchán formou spolupachatelství podle § 9 odst. 2 trestního zákona. Usnesení o zahájení trestního stíhání bylo žalobci a) doručeno v průběhu domovní prohlídky provedené na adrese P. v P. Stížnost proti tomuto usnesení podal žalobce a) dne 6. 6. 2006 do protokolu a následně dne 28. 6. 2006 podal dle § 157a tr. ř. žádost o přezkoumání postupu policejního orgánu v souvislosti s domovní prohlídkou. Dne 7. 6. 2006 byl žalobce a) propuštěn ze zadržení na svobodu podle § 77 odst. 2 tr. ř., když po výslechu obviněného dospěl soud k závěru, že není dán důvod vazby, neboť nelze dospět k závěru, že by dosud zjištěné skutečnosti nasvědčovaly tomu, že skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání, spáchal žalobce a). Ke stížnosti žalobce a) ze dne 6. 6. 2006, doplněné dne 9. 6. 2006, vrchní státní zástupce dne 20. 9. 2006 konstatoval důvodnost námítky týkající se nesprávnosti a nezákonnosti trestního stíhání, neboť shledal, že usnesení o zahájení trestního stíhání bylo vydáno předčasně, na základě nedostatečně zjištěného skutkového stavu věci; usnesení trpělo vadami, pro něž bylo nepřezkoumatelné a nesplňovalo zákonem stanovené náležitosti, především pokud šlo o popis skutku ve výroku usnesení, kde absentoval popis subjektivní stránky. Na žádost o přezkoumání postupu policejního orgánu zareagoval dopisem ze dne 27. 7. 2006 Mgr. Ing. J. Z., státní zástupce MSZ v Praze, který žalobci a) sdělil, že v postupu policejního orgánu neshledal pochybení. Na další žádost žalobce a) Městské státní zastupitelství přípisem ze dne 22. 11. 2006 sdělilo, že vyšetřování provázají neodůvodněné průtahy, neboť policejní komisař opakovaně uložené pokyny dozorujících státních zástupců plnil pouze zčásti nebo se značným odstupem, a vyslovilo domněnku, že v daném případě bude na místě zastavení trestního stíhání. Dne 11. 1. 2007 bylo trestní stíhání žalobce a) zastaveno podle § 172 odst. 1 písm. b) tr. ř., neboť skutek, jehož se měl žalobce a) dopustit není trestným činem. Na základě ústavní stížnosti podané žalobcem a) Ústavní soud nálezem ze dne 28. 4. 2009, sp. zn. I. ÚS 536/06, zrušil příkaz k domovní prohlídce vydaný Obvodním soudem pro Prahu 1 ze dne 5. 6. 2006, sp. zn. 43 Nt 2543/2006 (výrok I.), v části brojící proti postupu policejního orgánu a usnesení Městského státního zastupitelství v Praze ústavní stížnost odmítl jako zjevně neopodstatněnou (výrok II.) a ve zbytku řízení o ústavní stížnosti zastavil (výrok III.).

Domovní prohlídka byla provedena v ranních hodinách Útvarem rychlého nasazení (URNA), přitom došlo k vyražení dveří a k vystrašení „až k smrti“ nejen žalobce a), ale hlavně jeho manželky (žalobkyně b/) a nezletilé sedmileté dcery (žalobkyně c/), na něž bylo mířeno střelnými zbraněmi, což u nich vyvolalo těžký psychický šok. Žalobkyně b) byla dne 12. 6. 2006 vyšetřena na psychiatrii a doporučena jí byla léčba medikamenty, klidový režim a další kontroly, žalobkyně c) byla dne 12. 6. 2006 vyšetřena dětským psychiatrem a dne 14. 9. 2006 byl její stav hodnocen jako stabilizovaný. Při domovní prohlídce došlo ke škodě na domovních dveřích a zárubních, za jejichž opravu žalobce a) zaplatil 40.425,- Kč; byly zajištěny finanční prostředky ve výši 1,515.001,- Kč, 103.390 €, 27.431 USD a 608.000,- vietnamských dongů; veškeré dokumenty, včetně dokladů od vozidla a dokladů společnosti žalobkyně d), která nemohla včas podat daňové přiznání a zaplatit faktury. Incident měl dopad na celou rodinu, ve vztahu k přátelům i ve vztahu mezi žalobcem a) a žalobkyní b).

Odvolací soud vzal za prokázané, že nezákonným rozhodnutím o zahájení trestního stíhání vnikla žalobci a) škoda i nemajetková újma. Nezákonnost rozhodnutí byla prokázána rozhodnutím o zastavení trestního stíhání, které konstatovalo vady předchozího úředního postupu orgánů činných v trestním řízení. Vyústila-li nesprávnost postupu trestního orgánu v nesprávné rozhodnutí, za které stát odpovídá, je ve skutkové podstatě náhrady škody subsumován i předchozí nesprávný úřední postup, který v rozhodnutí vyústil, jakož i důsledek takového rozhodnutí - vykonání domovní prohlídky. Stát nemůže z jednoho skutku odpovídat duplicitně, tedy jak za nesprávný úřední postup, tak i za nezákonné rozhodnutí. Domovní prohlídka byla provedena v příčinné souvislosti s nezákonným rozhodnutím o zahájení trestního stíhání a její nezákonnost byla výslovně konstatována i Ústavním soudem. Žalobci a) tak byla způsobena škoda i nemajetková újma, na jejíž odškodnění má žalobce nárok dle § 7 odst. 1 zákona č. [82/1998](#) Sb. Žalobkyním b) a c), které nebyly účastnicemi trestního řízení, náleží odškodnění nemajetkové újmy za nesprávný úřední postup vůči nim dle § 13 odst. 1 a 2 téhož zákona. Jelikož byla porušena psychika, rodinné vztahy, snížena důstojnost a vážnost všech žalobců, bylo na místě poskytnout zadostiučinění v penězích, jehož výše byla stanovena úvahou soudu (§ 136 o. s. ř.), neboť žádný právní předpis nestanoví pevné částky, které mají být za tu kterou újmu poskytnuty. Odvolací soud se ztotožnil s částkou odškodnění přiznanou žalobcům a), b) a c) soudem prvního stupně - 100.000,- Kč pro žalobce a) a 50.000,- Kč pro každou z žalobkyň b) a c) - kterou považoval za přiměřenou prokázaným prožitým útrapám. Odvolací soud sice nevyločil možnou kumulaci jak konstatování porušení práva (jako morální satisfakce), tak i poskytnutí přiměřeného zadostiučinění, neshledal však, že by v dané věci nastaly okolnosti odůvodňující kumulaci obou nároků. Žalobci se tohoto zadostiučinění de facto domohli již tím, že v rozhodnutí o zastavení trestního stíhání i v nálezu Ústavního soudu bylo uvedeno, které právní normy byly příslušnými orgány aplikovány chybně. Proto je nadbytečné, aby další forma této omluvy - konstatování porušení práva příslušnými orgány - byla uváděna v tomto rozhodnutí.

Odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že nárok na přiměřené zadostiučinění není důvodný u žalobkyně d), která je právnickou osobou. Žalobkyně d) namítala nemajetkovou újmu spočívající v tom, že musela požádat finanční úřad o prodloužení lhůty pro podání daňového přiznání, neboť při domovní prohlídce u žalobce a) byly zabaveny i doklady žalobkyně d) a navíc byla provedena prohlídka automobilu, který sice užívá žalobce a), který je však ve vlastnictví žalobkyně d). Tuto tvrzenou nemajetkovou újmu nepovažoval odvolací soud za způsobitou odškodnění, neboť se jednalo pouze o drobnou nepřijemnost nedosahující intenzity škody. Tuto nepatrnou újmu zapříčinil svým chováním i žalobce a), který umístil sídlo společnosti do rodinného domu, čímž došlo k tomu, že při trestním stíhání žalobce a) jako fyzické osoby došlo i k zásahu do činnosti právnické osoby žalobkyně d) v bydlišti podnikatele sídlící.

Odvolací soud se odchyloval od závěrů soudu prvního stupně pouze co do určení organizační složky jednající jménem státu, neboť ve věcech náhrady škody, ke které došlo v trestním řízení, je příslušnou organizační složkou státu Ministerstvo spravedlnosti. Se kterou organizační složkou bude

jednáno vyjasnil ostatně v usnesení ze dne 25. 8. 2009.

Ve vztahu k druhému žalovanému Mgr. Ing. J. Z. odvolací soud uvedl, že za újmu vzniklou žalobcům osobně neodpovídá, neboť v trestním řízení vystupoval jako dozorující státní zástupce a nikoliv jako fyzická osoba.

Proti rozsudku odvolacího soudu podali dovolání všichni žalobci a žalovaná Česká republika - Ministerstvo spravedlnosti.

Žalovaná napadla dovoláním výrok I. rozsudku odvolacího soudu v rozsahu potvrzujícím výrok I. rozsudku soudu prvního stupně avšak pouze co do částky 40.425,- Kč s přísl. a dále výrok V., VII. a IX. ukládající žalované povinnost zaplatit žalobcům a), b) a c) odškodnění za nemajetkovou újmu; a dále výrok IV. rozsudku odvolacího soudu ukládající žalované povinnost zaplatit žalobcům a), b) a c) náhradu nákladů řízení před soudem prvního stupně. Dle dovolatelky mělo za stát jednat jako organizační složka státu Ministerstvo financí podle § 6 odst. 3 zákona č. [82/1998](#) Sb., a z tohoto důvodu je řízení zatíženo vadou, která zapříčinila nesprávné rozhodnutí ve věci. Orgány, které provedly domovní prohlídku, nespádají pod působnost dovolatelky, která není oprávněna zkoumat jejich vlastní činnost, a proto i povinnost k plnění za způsobenou škodu na domovních dveřích a zárubních ve výši 40.425,- Kč měla být uložena České republice - Ministerstvu vnitra, resp. České republice - Ministerstvu financí. Výši přiznaného zadostiučinění považuje dovolatelka za zcela nepřiměřenou, když při zásahu speciálního policejního orgánu nedošlo k žádnému excesu a rovněž délka trestního řízení (7 měsíců) byla zcela přiměřená. O žalobkyni c) se během zásahu starala policistka, nedošlo k žádnému fyzickému zranění, ani nebyl poškozen (kromě vstupních dveří) žádný majetek. Policejní útvar neporušil žádné předpisy, se žalobkyněmi bylo zacházeno slušným způsobem a neutrpěly žádný šok. Podle propočtů dovolatelky připadá na samotné trestní řízení odškodnění ve výši 50.000,- Kč, což se jeví dovolatelce s ohledem na délku řízení 7 měsíců jako nepřiměřené. Žalovaná dále upozornila na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 17. 7. 2007 ve věci Kučera proti Slovensku, stížnost č. 48666/99. Dovolatelka nesouhlasí rovněž s přisouzením náhrady nákladů řízení před soudem prvního stupně žalobcům. Navrhla rozhodnutí odvolacího soudu zrušit a věc vrátit Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

Žalobce a) napadl dovoláním výrok II. rozsudku odvolacího soudu, kterým byl potvrzen výrok VI. rozsudku soudu prvního stupně, jímž byla zamítnuta žaloba žalobce a) na zaplacení 900.000,- Kč a změněn jen tak, že se tato žaloba zamítá vůči České republice - Ministerstvu spravedlnosti. Žalobce a) společně s žalobkyněmi b) a c) dále napadli výrok II. rozsudku odvolacího soudu, kterým byl potvrzen výrok XII. rozsudku soudu prvního stupně ve znění jeho doplňujícího rozsudku, jímž byla zamítnuta žaloba, aby soud konstatoval porušení základních práv a svobod žalobců. Dovolatelé namítli rovněž neúplné poučení odvolacího soudu o možnosti podat dovolání, které neobsahovalo poučení o možnosti podat dovolání proti výroku o nepeněžitém nároku.

Ve vztahu k zamítavému výroku XII. rozsudku soudu prvního stupně, který byl odvolacím soudem potvrzen, považují žalobci a), b), c) za otázku zásadního právního významu, která v judikatuře odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena, zda přiznáním zadostiučinění za nemajetkovou újmu v penězích zaniká či je konzumováno právo žalobců na konstatování porušení jejich práv. Dle žalobců je konstatování porušení práva obligatorní vždy, zatímco „jiná náhrada“ a přiznání zadostiučinění v penězích jsou způsoby fakultativní. Připodobňují konstrukci zadostiučinění podle § 31a odst. 2 zákona č. [82/1998](#) Sb. ke znění ustanovení § 13 odst. 1 až 3 obč. zák., kde je obvyklá kumulace jednotlivých nároků. Ani ustanovení § 31a odst. 2 zákona č. [82/1998](#) Sb. nevyklučuje, aby se poškozený domáhal konstatování porušení práva a zároveň zadostiučinění v penězích v případě, že samotné konstatování porušení práva se nejví jako dostačující a nemajetkovou újmu není možné nahradit jinak. Dovolatelé uvádí, že rozsudky Evropského soudu pro lidská práva obsahují konstatování porušení práva vždy, zatímco přiznání spravedlivého zadostiučinění jen v případě

potřeby.

Žalobce a) nesouhlasí s výší přisouzeného přiměřeného zadostiučinění a má za to, že otázka výše přiměřeného zadostiučinění nebyla v soudní praxi řešena, s výjimkou rozhodnutí vztahujících se k nepřiměřené délce řízení. Dovolatel uvádí, že se nedopustil žádného trestného činu a nezavdal proto žádný důvod k zásahu orgánů veřejné moci vůči sobě a svojí rodině. Orgány Policie ČR poskytly ke zveřejnění objektivně nepravdivé údaje o trestné činnosti žalobce a), jeho fotografie byla zveřejněna v deníku Aha! i v pořadu TV Nova Na vlastní oči, nepravdivé údaje o trestné činnosti žalobce byly zveřejněny také na webových stránkách Ministerstva vnitra www.mvcr.cz. Žalobce a) tak byl veřejně skandalizován, ačkoliv se nedopustil žádného trestného činu. Nemajetková újma byla žalobci a) způsobena nejen jeho nedůvodným trestním stíháním, ale také skandalizací na veřejnosti a ve sdělovacích prostředcích na základě nepravdivých informací, které k uveřejnění poskytla Policie ČR v rozporu s ustanovením § 8a odst. 1 a 2 tr. řádu. Dle dovolatele soudy rozhodly na základě ne zcela řádně a nikoliv úplně zjištěného skutkového stavu, neboť neprovedly důkaz videozáznamem pořadu Na vlastní oči „Inspektor Klimša zasahuje“, ale toliko písemným přepisem tohoto pořadu, z něhož není patrná celková atmosféra. Uvedený důkaz byl dle žalobce a) nezbytný pro posouzení toho, zda a jak intenzivní nemajetková újma žalobci vznikla a jeho neprovedení považuje za porušení základního práva na soudní ochranu a spravedlivý proces. Dovolatel také cituje z několika judikátů Ústavního soudu a Nejvyššího soudu, především pokud jde o odškodňování nemajetkové újmy podle § 13 obč. zák., přičemž jemu vzniklou nemajetkovou újmu považuje za mnohem intenzivnější a závažnější.

Dovolatelé navrhli, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu v napadených výrocích zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení.

Žalobkyně d) napadla výrok II. odvolacího soudu, kterým byl potvrzen výrok XII. rozsudku soudu prvního stupně ve znění výroku I. doplňujícího rozsudku, a to v té části, pokud jím byla zamítnuta žaloba žalobkyně d) na konstatování porušení práva jakožto formy zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. Dovolatelka rovněž poukazuje na neúplné poučení o možnosti podat dovolání. K důvodům dovolání žalobkyně d) uvedla, že při domovní prohlídce u žalobců a), b), c) byly odňaty a odvezeny věci patřící obchodní společnosti G. CH., s.r.o. a neoprávněně prohledáno vozidlo, jehož vlastníkem je žalobkyně d). Odňaté věci byly dovolatelce vráceny jen pomalu a velmi neochotně, ačkoli neměly žádnou souvislost s vedeným trestním řízením. Žalobkyně d) tak nemohla nakládat se svým majetkem, bylo zasaženo její soukromí a narušena její obvyklá činnost (mimo jiné jí bylo znemožněno podat včas příznání k DPH). Tím došlo u žalobkyně d) k zásahu do práv nemajetkové povahy. Dovolatelka uvedla, že na adrese, kde proběhla domovní prohlídka, nesídlí a nikdy nesídlila; přítomnost obchodních listin a účetních dokladů je vysvětlitelná tím, že si žalobci nosí práci domů a pracují také doma, nesouhlasí tedy se závěrem odvolacího soudu, že nepatrnou újmu vzniklou společností zapříčinil svým rozhodnutím i žalobce a). K nesprávnému úřednímu postupu vůči žalobkyni d) ze strany Policie ČR došlo a není žádný důvod hledat zavinění či spoluzavinění na straně žalobce a). Nesprávné je i právní posouzení toho, co je nemajetkovou újmu podle zákona č. [82/1998](#) Sb. Za nemajetkovou újmu je dle dovolatelky třeba považovat i pouhý zásah do nemajetkových práv poškozeného subjektu, tj. například nezákonná prohlídka vozidla a domovní prohlídka či odnětí a zadržování obchodních a účetních listin bez zákonného důvodu. Takovou újmu není na místě bagatelizovat, jak činí odvolací soud. Dovolatelka namítla zásah do jejího práva na soukromí, které je zaručeno v čl. 8 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), a do práva na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním a jiným zneužíváním údajů o své osobě (čl. 10 odst. 3 Listiny základních práv a svobod). K tomu cituje z judikatury Ústavního soudu a poukazuje na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva. K nemajetkové újmě (zásahem do základních práv a svobod žalobkyně) došlo již v momentě vykonání nezákonné domovní prohlídky a prohlídky vozidla a tento zásah pokračoval odnětím a zadržováním ví žalobkyně d). Tím došlo i k porušení práva žalobkyně na pokojné užívání majetku zaručené jak

Listinou, tak Dodatkovým protokolem čl. 1 k Úmluvě. Dovolatelka má za to, že shora uvedené právní otázky vztahující se k zadostiučinění za nemajetkovou újmu podle § 31a zákona č. [82/1998](#) Sb. dosud v rozhodování dovolacího soudu vyřešeny nebyly a jejich řešení provedené odvolacím soudem je nesprávné a v rozporu s hmotným právem. Podle dovolatelky odvolací soud zasáhl svým rozhodnutím do jejich základních práv a svobod, a proto je dovolání přípustné – s poukazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2008, sp. zn. 28 Cdo 2687/2007. Žalobkyně d) rovněž namítla zmatečnou vadu řízení spočívající v tom, že se soudy nezabývaly jí podaným odvoláním proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 25. 8. 2009, kterým odvolací soud nepřipustil zastupování žalobkyně d) Mgr. M. Š. Domnívá se, že tímto postupem jí byla odňata možnost jednat před soudem ve smyslu ustanovení § 229 odst. 3 o. s. ř. Žalobkyně d) navrhla zrušit rozsudek odvolacího soudu v rozsahu napadeného výroku II. a vrátit věc odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Ve vyjádření k dovolání žalované žalobkyně d) uvedla, že v části ohledně částky 40.425,- Kč s přísl. se jedná o dovolání nepřipustné; v části směřující proti měnící části výroku I. rozsudku odvolacího soudu je dovolání zjevně bezdůvodné, neboť podle ustanovení § 6 odst. 1 a odst. 2 písm. a) je ústředním orgánem státu jednajícím za Českou republiku v trestním řízení Ministerstvo spravedlnosti.

Žalovaná ve vyjádření k dovolání žalobkyně d) namítla, že právo na náhradu škody přísluší pouze tomu, kdo byl trestnímu stíhání podroben jako jeho účastník, tj. obviněný či obžalovaný. Není přitom vyloučeno, že škoda vznikne i osobě odlišné, typicky například obchodní společnosti, jejíž společník či jednatel je trestně stíhán, zákon však takovou újmu neodškodňuje. Žalovaná znovu k otázce působnosti ústředního orgánu jednajícího za stát uvedla, že přestože samotné trestní řízení spadá do její kompetence, nasazení speciální jednotky URNA spadá do působnosti Ministerstva vnitra.

K dovolání žalobkyně d) podali vyjádření i žalobci a), b), c), kteří se zcela ztotožnili s argumentací žalobkyně d).

Dovoláním napadený rozsudek byl vydán dne 14. 10. 2009, Nejvyšší soud proto v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu, ve znění účinném po 1. 7. 2009 (dále jen „o. s. ř.“).

Dovolání všech dovolatelů bylo podáno včas, osobami k tomu oprávněnými, řádně zastoupenými podle § 241 odst. 1 a 2 písm. b) o. s. ř., dovolací soud se proto zabýval jejich přípustností.

Podle ustanovení § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

Přípustnost dovolání proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu ve věci samé upravuje ustanovení § 237 o. s. ř.

Dovolací soud se nejprve zabýval dovoláním žalované, které směřovalo zejména proti závěru o oprávnění Ministerstva spravedlnosti jednat v kompenzačním řízení jménem státu. Dovolatelka se domnívala, že povinnost k plnění měla být uložena České republice – Ministerstvu vnitra, resp. České republice – Ministerstvu financí a řízení je proto zatíženo vadou, která zapříčinila nesprávné rozhodnutí ve věci.

Dovolání žalované proti výroku I. rozsudku odvolacího soudu v rozsahu potvrzujícím výrok I. rozsudku soudu prvního stupně, avšak pouze co do částky 40.425,- Kč s přísl., není přípustné, neboť dovoláním dotčeným výrokiem nebylo rozhodnuto o peněžitém plnění převyšujícím 50.000,- Kč (§ 237 odst. 2 písm. a) o. s. ř. ve znění od 1. 7. 2009).

Dovolání žalované polemizující se závěry odvolacího soudu ohledně uložení povinnosti zaplatit

žalobcům náklady řízení před soudem prvního stupně rovněž není přípustné, neboť rozhodnutí o nákladech řízení má vždy povahu usnesení, přestože je formálně začleněno do rozsudku. Přípustnost usnesení o nákladech řízení tak nemůže být dána podle § 237 o. s. ř., neboť se nejedná o rozhodnutí ve věci samé, a nemůže být založena ani § 238, § 238a a § 239 o. s. ř., jelikož nákladové výroky nelze podřadit pod žádný z tam taxativně uvedených případů.

Napadený výrok I. rozsudku odvolacího soudu, který změnil výroky I., III., V., VII., a IX. rozsudku soudu prvního stupně jen tak, že uložil povinnost plnění České republiky – Ministerstvu spravedlnosti, má charakter rozhodnutí potvrzujícího, neboť soud posoudil práva a povinnosti účastníků shodně jako soud prvního stupně; na straně žalované vystupuje stále stát odpovídající podle zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) (dále jen „OdpŠk“). Označil-li žalobce za žalovaného stát a řádně uvedl organizační složku, která však podle zákona nebyla příslušná za stát před soudem vystupovat, nejde ani o nedostatek podmínky řízení, ani o nedostatek žaloby. Stát se stal účastníkem řízení a je povinností soudu, aby v takovém případě jednal s příslušným státním orgánem, aniž by o tom vydával rozhodnutí. Otázka, která organizační složka státu má za něj s ohledem na obsah a povahu sporu vystupovat před soudem, není otázkou věcné legitimace. Výroky odvolacího soudu, kterými změnil pouze jednající organizační složku státu, nic nemění na povinnosti uložené České republice jako žalované.

Přípustnost dovolání proto přichází v úvahu pouze na základě ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Dovolací přezkum je za těchto podmínek přípustný toliko pro posouzení otázek právních, z čehož vyplývá, že relevantním dovolacím důvodem je jen ten, jímž lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř.). Ke zmatečným vadám jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, dovolací soud přihlédne jen je-li dovolání přípustné (§ 242 odst. 3 o. s. ř.).

Pro dovození přípustnosti dovolání ve smyslu tohoto ustanovení by dovolací soud musel dospět k závěru, že napadené rozhodnutí je ve věci samé po právní stránce zásadně významné. Dle ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

Ustanovení § 21a odst. 1 písm. b) o. s. ř., ve spojení s § 6 OdpŠk, stanoví, která organizační složka vystupuje za stát před soudem v případě odpovědnosti státu podle zákona č. [82/1998](#) Sb., přitom v téže věci může za stát jednat současně jen jedna organizační složka. Ministerstvo spravedlnosti jedná jménem státu v případech odpovědnosti státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím či nesprávným úředním postupem, k nimž došlo v občanském soudním řízení nebo v řízení trestním a v určitých případech ve správním soudnictví. Trestním řízením je třeba rozumět nejen fázi řízení před soudem, ale i jednotlivé fáze trestního řízení. Ministerstvo spravedlnosti jedná za stát i ve věcech odpovědnosti státu za škodu vzniklou z činnosti všech orgánů činných v trestním řízení, tedy včetně postupů Policie ČR (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 2. 2010, sp. zn. 25 Cdo 665/2008. Všechna citovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu jsou veřejnosti dostupná na www.nsoud.cz). Nejedná se tedy o otázku, která by činila v praxi aplikační problémy, nadto byla odvolacím soudem vyřešena ve shodě s názorem dovolacího soudu, proto nemůže založit přípustnost dovolání podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Žalovaná sporuje i výši přiznaného zadostiučinění, které považuje za nepřiměřeně vysoké s tím, že soudy tvrzenou újmu žalobců dostatečně neprozkoumaly. Jakou výši zadostiučinění by žalovaná považovala za přiměřenou blíže nespecifikuje a žádné právní argumenty na podporu svých tvrzení

neuvádí. Pouhý nesouhlas s výší přiznaného zadostiučinění však sám o sobě přípustnost dovolání pro zásadní právní význam napadeného rozhodnutí nezakládá, neboť není opřen o právní argumenty přesahující rámec daného sporu. Jinými slovy, dovolatelka nevymezuje žádnou právní otázku, která by měla zásadní význam pro napadené rozhodnutí, a z toho důvodu nelze dovodit přípustnost dovolání ani v této otázce.

Dovolací soud proto dovolání žalované České republiky - Ministerstva spravedlnosti jako nepřipustné odmítl podle ustanovení § 243b odst. 5, věty první a § 218 písm. c) o. s. ř.

Dovolací soud se dále zabýval dovoláním žalobců a), b), c), kteří napadli rozhodnutí odvolacího soudu v části potvrzující výrok XII. rozsudku soudu prvního stupně o tom, že konstatování porušení základních práv a svobod žalobců jednáním a opomenutím ze strany žalovaných a ze strany úředních osob a orgánů činných v trestním řízení se zamítá.

Jelikož napadený rozsudek odvolacího soudu není měnícím ve smyslu § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., ani potvrzujícím poté, co předchozí rozsudek soudu prvního stupně (jímž rozhodl „jinak“) byl odvolacím soudem zrušen podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., přichází v úvahu přípustnost dovolání toliko na základě ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Dovolání žalobců a), b), c) je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. pro řešení právní otázky, zda lze vedle materiální (peněžní) satisfakce přiznat poškozeným i zadostiučinění formou konstatování porušení práva, neboli zda lze tyto dvě formy zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu přicházející v úvahu podle ustanovení § 31a odst. 2 OdpŠk přiznat současně, popř. zda se vylučují, neboť tato otázka dosud nebyla v rozhodovací praxi odvolacího soudu řešena.

Dovolatelé považují právní úpravu § 31a odst. 2 OdpŠk obdobnou právní úpravě ustanovení § 13 odst. 2 obč. zák., podle které lze jednotlivé prostředky nápravy přiznat kumulativně a dovozují, že ani ustanovení § 31a odst. 2 OdpŠk nevylučuje, aby se poškozený domáhal konstatování porušení práva a zároveň zadostiučinění v penězích, pokud se samotné konstatování porušení práva nejeví jako dostačující a nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak.

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že nárok na konstatování porušení práva nelze kumulovat s nárokem na poskytnutí zadostiučinění v penězích, a jelikož bylo v daném případě na místě přiznat žalobcům zadostiučinění majetkové, zamítl jejich nárok na konstatování porušení jejich základních práv a svobod. Odvolací soud naopak nevyloučil možnost kumulovat konstatování porušení práva a poskytnutí přiměřeného zadostiučinění v penězích, v dané věci však neshledal důvody pro přiznání obou nároků, a to z důvodu, že žalobci se morálního zadostiučinění de facto domohli již tím, že v rozhodnutích o zastavení trestního stíhání vůči žalobci a) i v nálezů Ústavního soudu o zrušení příkazu k domovní prohlídce bylo uvedeno, které právní normy byly příslušnými orgány aplikovány chybně. Proto by bylo nadbytečné, aby další forma této omluvy byla uváděna v jeho soudním rozhodnutí.

Ustanovení § 31a odst. 2 OdpŠk zní: „Zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující.“ Základním vodítkem pro určení vhodné formy satisfakce je podmínka, že se musí jednat o zadostiučinění přiměřené, tedy takové, které poskytne poškozené osobě vhodnou a zároveň účinnou nápravu. S dovolateli lze souhlasit v tom, že na prvním místě přichází v úvahu poskytnutí zadostiučinění formou konstatování porušení práva jako jedné z forem morální satisfakce. Pokud konstatování porušení práva stěžovatele nepředstavuje samo o sobě postačující a zároveň účinnou náhradu za vzniklou nemajetkovou újmu, je na zvážení soudu, zda nemajetkovou újmu není možné nahradit jinak, např. formou omluvy, zmírněním uloženého trestu, a podobně. Jednotlivé prostředky nápravy se přitom mohou lišit podle toho, zda došlo ke vzniku nemajetkové újmy z důvodu

nepřiměřené délky řízení či z důvodu jiného nesprávného úředního postupu nebo nezákonného rozhodnutí. Peněžní satisfakce připadá v úvahu tehdy, pokud by morální satisfakce nebyla způsobené nemajetkové újmě adekvátní. Poskytnutí finanční náhrady je tedy považováno za formu zadostiučinění pro poškozené nejsilnější a nejhodnotnější, zatímco konstatování porušení práva za pouhý mezník nutný k vyjádření, že k určitému pochybení orgánů veřejné moci došlo.

Dovolací soud zastává názor, že v případě odškodnění nemajetkové újmy poškozeného podle zákona č. [82/1998](#) Sb. nelze vedle peněžní formy zadostiučinění současně přiznat zadostiučinění formou konstatování porušení práva v samostatném výroku rozhodnutí. Právní úprava § 31a odst. 2 OdpŠk stanoví určitá pravidla, podle kterých musí soud (případně již příslušný orgán v rámci předběžného projednání nároku) při stanovení formy zadostiučinění postupovat, a to s ohledem na přiměřenost zadostiučinění vzniklé nemajetkové újmě. Forma peněžité satisfakce přichází do úvahy jako prostředek odškodnění závažné nemajetkové újmy za současného splnění dvou podmínek, a sice že nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jiným způsobem a konstatování porušení práva se samo o sobě nejevilo jako dostatečné. Přiznání peněžité částky proto konzumuje požadavek na konstatování porušení práva. Konstatování porušení práva v tom smyslu, že došlo k nezákonnému rozhodnutí nebo k nesprávnému úřednímu postupu, je nutným předpokladem pro možnost přiznat poškozenému finanční náhradu, a proto je v odůvodnění rozhodnutí vždy, ať už explicitně či implicitně, obsaženo. Není tedy podmínkou, aby konstatování porušení práva bylo vyjádřeno v samostatném výroku rozhodnutí. Konstatování porušení práva ve výroku rozhodnutí je namísto v případě, že se jiná forma náhrady poškozenému nepřiznává, neboť je tím zároveň zdůrazněna hodnota této formy morálního zadostiučinění jako dostatečné a plnohodnotné náhrady za vzniklou nemajetkovou újmu (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 3. 2011, sp. zn. 30 Cdo 2742/2009). Ustanovení § 31a odst. 2 OdpŠk neupravuje nároky poškozeného shodně jako ustanovení § 13 obč. zák., což je patrné z již samotného znění těchto ustanovení. Dle dovolacího soudu se v případě § 31a odst. 2 OdpŠk jedná o ustanovení, u kterého je na místě aplikace § 153 odst. 2 o. s. ř. Způsob vypořádání vztahu mezi účastníky vyplývá přímo z právního předpisu a v tomto ohledu omezuje účastníky v možnosti se svými nároky volně nakládat, neboť soud rozhodne o konkrétní formě zadostiučinění podle pořadí určeného v ustanovení § 31a odst. 2 OdpŠk za současného posouzení přiměřenosti zvolené formy zadostiučinění utrpěné nemajetkové újmě. Pokud je poškozené osobě přiznána finanční kompenzace náhrady nemajetkové újmy, jedná se z pohledu ustanovení § 31a odst. 2 OdpŠk o maximální možnou satisfakci, kterou lze poškozenému přiznat, a nutně takové rozhodnutí obsahuje ve svém odůvodnění i konstatování zásahu do jeho práv výkonem státní moci. Považuje-li poškozený za účelnější formu satisfakce pouhé konstatování porušení práva, žádá po žalované tuto formu zadostiučinění a soud je takovým jeho zájmem vázán.

S odvolacím soudem lze přitom souhlasit v tom, že morálního zadostiučinění se žalobcům částečně dostalo již v nálezu Ústavního soudu ze dne 28. 4. 2009, sp. zn. I. ÚS 536/06 (kterým byl zrušen příkaz k domovní prohlídce), ve kterém Ústavní soud uvedl, že odůvodnění příkazu k domovní prohlídce není ústavně konformní a akceptovatelné, nadto trpí závažnou vadou spočívající v nedostatečném odůvodnění, proč jde o úkon neodkladný nebo neopakovatelný, neboť příkaz k domovní prohlídce byl vydán ve stadiu „prověřování podezřelého“. „Příkazem k domovní prohlídce bylo porušeno stěžovatelovo základní subjektivní právo (svoboda) na nedotknutelnost obydlí, které je garantováno zejména čl. 12 Listiny základních práv a svobod.“. Uvedené konstatování je z objektivního pohledu morálním zadostiučiněním i pro ostatní osoby poškozené provedenou domovní prohlídkou (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 1. 2009, sp. zn. 30 Cdo 2925/2006).

Dovolací soud tedy považoval rozhodnutí odvolacího soudu ve výroku II., jímž byl potvrzen výrok XII. rozsudku soudu prvního stupně za správné a dovolání žalobců a), b), c) v tomto rozsahu za nedůvodné, proto je podle § 243b odst. 2 části věty před středníkem o. s. ř. zamítl.

Druhou částí dovolání žalobce a) brojil proti výši přisouzeného zadostiučinění a namítal, že otázka

přiměřenosti výše zadostiučinění za nezákonné rozhodnutí nebyla dosud v rozhodování dovolacího soudu vyřešena. Poukazoval přitom na medializaci celého případu v televizi, v deníku Aha! a na stránkách Ministerstva vnitra s tím, že k této okolnosti soudy při určování výše přiměřeného zadostiučinění dostatečně nepřihlédly. Dovolatel namítl rovněž neúplnost zjištěného skutkového stavu věci, neboť odvolací soud neprovedl důkaz videozáznamem pořadu Na vlastní oči s názvem „Inspektor Klimša zasahuje“.

Ustanovení § 31a odst. 2 OdpŠk stanoví, že při určování výše přiměřeného zadostiučinění se přihlédne k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě došlo. Jde o normu s relativně neurčitou hypotézou, vyžadující, aby soud (případně již příslušný orgán v rámci předběžného projednání nároku) s ohledem na konkrétní skutkové okolnosti každého individuálního případu sám vymezil okolnosti významné pro určení výše náhrady. Ustanovení § 31a OdpŠk hovoří pouze o tom, že zadostiučinění musí být přiměřené, samotné určení výše však ponechává na volném uvážení soudu. Zákon tedy nevymezuje žádnou případnou hranici (minimální nebo maximální) pro určení výše zadostiučinění. Soud je při úvaze o přiměřenosti výše finančního odškodnění povinen vycházet z úplně zjištěného skutkového stavu a opírat se o zcela konkrétní a přezkoumatelná hlediska, kterými jsou především závažnost nemajetkové újmy a ověřené okolnosti, za kterých k neoprávněnému zásahu do osobnosti fyzické osoby došlo. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 3. 2009, sp. zn. 30 Cdo 2290/2007). Zvažovány budou zejména dopady nezákonného rozhodnutí do osobnostní sféry poškozeného, nepříznivost jejich vlivu na pověst poškozeného, jeho dosavadní způsob života a podobně. Otázka výše zadostiučinění v penězích se odvíjí od okolností každého konkrétního případu, a proto ji nelze vyřešit souhrnně pro všechna trestní řízení, která byla posléze zastavena. Výše zadostiučinění za trestní řízení, které bylo zastaveno, se vždy váže k jednomu konkrétnímu případu, a její posouzení je úkolem nalézacích soudů.

V posuzované věci soudy přihlédly k okolnostem, za nichž k nemajetkové újmě žalobců a), b), c) došlo, zejména k nezákonnosti rozhodnutí o zahájení trestního stíhání proti žalobci a) a k následné domovní prohlídce provedené Útvarem rychlého nasazení. Odvolací soud dále doplnil, že byla porušena psychika, rodinné vztahy a snížena důstojnost a vážnost všech žalobců, čímž vymezil závažnost vzniklé nemajetkové újmy. Částku 100.000,- Kč pro žalobce a) a 50.000,- Kč pro každou z žalobkyň b) a c) shledal odvolací soud přiměřenou prokázaným prožitým útrapám žalobců. Soud prvního stupně ani soud odvolací ve svém odůvodnění výslovně nezminily, jaký vliv měla medializace celé kauzy na závažnost nemajetkové újmy žalobce a), z obsahu spisu však vyplývá, že důkaz přepisem pořadu TV Nova Na vlastní oči ze dne 7. 6. 2006 s názvem „Inspektor Klimša zasahuje“, jakož i fotokopii deníku Aha! byl proveden soudem prvního stupně při jednání dne 22. 4. 2008 (č. l. 129), návrh na doplnění dokazování videokazetou téhož pořadu TV Nova byl zamítnut usnesením Obvodního soudu pro Prahu 5 při jednání dne 17. 6. 2008 (č. l. 143). Při prvním jednání ve věci dne 30. 1. 2008 byl soudem prvního stupně proveden rovněž důkaz zprávou MSZ v Praze ze dne 27. 7. 2006, kde ke stížnosti žalobce a) Mgr. Ing. J. Z., státní zástupce MSZ v Praze mimo jiné uvedl, že zdrojem mediální prezentace není policejní orgán konající vyšetřování případu, a že okolnosti odvysílání pořadu TV Nova „Na vlastní oči“ ze dne 7. 6. 2006 jsou předmětem šetření orgánů Inspekce ministra vnitra.

Dovolací soud se neztotožňuje s námitkou dovolatele, že soudy pochybily, pokud neprovedly důkaz videozáznamem pořadu „Na vlastní oči“. Jak zřejmě plyne z ustanovení § 120 odst. 1 věty druhé o. s. ř., soud není povinen provést všechny účastníkem řízení navržené důkazy. Obsahem jeho rozhodování podle uvedeného ustanovení je zvažování závažnosti důkazu ke zjištění skutkového stavu věci. Ke zjištění okolností případu vztahujících se k medializaci trestního stíhání žalobce a) soud provedl několik důkazů, jak je uvedeno výše, včetně písemného přepisu stěžovatelem navrhovaného pořadu, a proto nelze uzavřít, že by nebyly zjišťovány okolnosti rozhodné pro posouzení věci. Nad to výtku vady řízení spočívající v neprovedeném důkazu přípustnost dovolání

nezakládá (viz shora) Nejvyšší soud považuje přisouzenou částku zadostiučinění ve výši 100.000,- Kč pro žalobce a) za trestní stíhání, které bylo po 7 měsících zastaveno, a za provedenou domovní prohlídku za poměrně vysokou, tedy za částku, která je účinným prostředkem nápravy žalobcem a) tvrzené nemajetkové újmy. Jelikož výši zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou trestním stíháním, které bylo posléze zastaveno, a za domovní prohlídku s trestním stíháním související, nelze paušálně určit, postupoval odvolací soud v souladu s ustanovením § 136 o. s. ř. a přihlédl přitom k závažnosti vzniklé újmy a k okolnostem, které vznik újmy provázely dle ustanovení § 31a odst. 2 OdpŠk. Odvolací soud se ztotožnil s částkou přisouzenou soudem prvního stupně, přihlédl k výši zadostiučinění, která se obecně poskytuje při odškodnění bolestného nebo při těžkých psychických úrazech. Při úvaze o přiměřenosti výše zadostiučinění lze přitom přihlédnout i k tomu, že určitého morálního zadostiučinění se žalobci dostalo nálezem Ústavního soudu, a že trestní stíhání bylo poměrně rychle zastaveno (po 7 měsících) podle § 172 odst. 1 písm. b) tr. řádu. Přestože nemajetková újma žalobce a) mohla být umocněna medializací celé záležitosti, nelze uzavřít, že by žalobci a) přisouzená částka byla nepřiměřeně nízká, naopak, jedná se o částku poměrně vysokou.

Rozhodnutí odvolacího soudu ohledně výše přiznané satisfakce a žalobcem a) ve vztahu k němu uplatněný dovolací důvod tak nezakládá ve smyslu již uvedeného § 237 odst. 3 o. s. ř. přípustnost dovolání.

Dovolání žalobkyně d) proti výroku II. rozsudku odvolacího soudu, jímž byl potvrzen zamítavý výrok XII. rozsudku soudu prvního stupně, by mohlo být přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. jen pokud by dovolací soud dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí je ve věci samé po právní stránce zásadně významné, jinými slovy, že v rozsudku řešená a dovoláním vymezená právní otázka má zásadní význam nejen pro rozhodnutí v konkrétním případě, ale pro judikaturu, tedy z hlediska rozhodovací činnosti soudů vůbec.

Žalobkyně d) zejména namítala, že provedením prohlídek bytu a vozidla a v důsledku zabavení věcí při domovní prohlídce došlo k zásahu do jejího soukromí ve smyslu čl. 8 Úmluvy, k zásadní nemajetkové újmě žalobkyně d) a k porušení práva žalobkyně na pokojné užívání majetku. Odvolací soud podle ní rovněž nesprávně právně posoudil, co je nemajetkovou újmou podle zákona č. [82/1998](#) Sb., když nepovažoval nemajetkovou újmu žalobkyně d) za způsobitou odškodnění.

Dovolání žalobkyně d) je přípustné pro řešení otázky, co je nutno považovat za nemajetkovou újmu právnické osoby, která jí měla vzniknout v důsledku nezákonného rozhodnutí nebo nesprávného úředního postupu, spočívajícího v jiné skutečnosti než v nepřiměřené délce řízení.

Objektivní odpovědnost státu podle zákona č. [82/1998](#) Sb. je založena na současném splnění tří podmínek: nezákonné rozhodnutí nebo nesprávný úřední postup; vznik škody nebo nemajetkové újmy; a příčinná souvislost mezi vydáním nezákonného rozhodnutí nebo nesprávným úředním postupem a vznikem škody nebo nemajetkové újmy. Z ustanovení § 31a OdpŠk je zřejmé, že institut náhrady nemajetkové újmy zavedený do zákona č. [82/1998](#) Sb. novelou č. [160/2006](#) Sb. se neomezuje pouze na újmu vzniklou nepřiměřenou délkou řízení, ale i na újmu vzniklou v důsledku nezákonného rozhodnutí nebo jiného nesprávného úředního postupu. Ve vztahu k nepřiměřené délce řízení dospěl Nejvyšší soud k závěru, že nepřiměřená délka řízení sama o sobě znamená pro stěžovatele morální újmu, spočívající ve stavu nejistoty, do níž byl poškozený v důsledku nepřiměřeně dlouze vedeného řízení uveden a v níž byl udržován, uvedené však nezbavuje poškozeného žalobce povinnosti tvrdit vznik nemajetkové újmy alespoň v rovině povšechného vysvětlení motivace k uplatňování nároku (srov. větu třetí a k ní vztahující se pasáže stanoviska občanskoprávního a obchodního kolegia ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010). V případě nemajetkové újmy, která měla vzniknout nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem spočívajícím v jiné skutečnosti než v nepřiměřené délce řízení, se však plně uplatní procesní povinnosti tvrzení a důkazní a jim odpovídajících břemen.

Žalobkyně d) spatřovala nemajetkovou újmu v tom, že nemohla nakládat se svým majetkem, bylo zasaženo její soukromí a narušena její obvyklá činnost a bylo jí znemožněno podat včas přiznání k DPH. Nemajetková újma dle dovolatelky spočívá již v samotném zásahu do jejích práv. Dovolací soud se tedy zabýval tím, zda některá z těchto skutečností může představovat nemajetkovou újmu ve smyslu zákona č. [82/1998](#) Sb.

Odvolací soud uzavřel, že žalobkyní tvrzenou újmu nepovažuje za imateriální újmu, která by byla způsobilá odškodnění podle zákona č. [82/1998](#) Sb., neboť se jednalo pouze o drobnou nepříjemnost nedosahující intenzity újmy. Uvedené závěry je nutno dle názoru dovolacího soudu interpretovat tak, že odvolací soud u právnické osoby vznik nemajetkové újmy neshledal.

Zatímco nemajetkovou újmu u fyzických osob představuje zejména zásah do osobnostní integrity poškozeného, nemajetková újma právnické osoby může spočívat především v poškození dobrého jména obchodní společnosti, v nejistotě při rozhodování, v zásahu do řízení společnosti a podobně (srov. rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 6. dubna 2000 ve věci Comingersoll S. A. proti Portugalsku, stížnost č. 35382/97, § 35). Dovolatelka se zaměřila na popis skutkových okolností případu - postup při domovní prohlídce a odnětí věcí - tedy na příčiny případné nemajetkové újmy, aniž by však tvrzením identifikovala jaká konkrétní nemajetková újma jí vznikla. Skutečnost, že žalobkyně d) nemohla z důvodu zabavení obchodních listin podat včas daňové přiznání či zaplatit faktury, směřuje spíše k nároku na náhradu majetkové škody, která jí tímto mohla vzniknout, avšak zůstala netvrzena. Žádné další skutečnosti, které by svědčily o narušení její obvyklé činnosti žalobkyní tvrzeny ani prokázány nebyly. Nemajetkovou újmu je třeba v případě nezákonného rozhodnutí nebo nesprávného úředního postupu co možno určitě pojmenovat a vysvětlit, tudíž tvrdit a prokázat, že k ní zásahem orgánu veřejné moci skutečně došlo. Pro závěr o vzniku nemajetkové újmy nepostačuje žalobkyní učiněná právní kvalifikace, že došlo k zásahu do některého z jejích ústavně garantovaných práv, neboť zásah do práv žalobkyně představuje možnou příčinu vzniku újmy, nikoliv újmu samotnou, jakož ani nepostačuje abstraktní právní kvalifikace újmy jako nemajetkové. Jelikož odvolací soud dospěl k závěru, že ke vzniku nemajetkové újmy žalobkyně d) nedošlo, protože žalobkyní popsané následky nemohou důvodnost nároku ani při jejich prokázání založit (zjevně mínil stav právního omylu v důvodnosti žaloby ve smyslu R 62/2000) nebylo třeba dále zkoumat ostatní podmínky odpovědnosti státu podle zákona č. [82/1998](#) Sb. Není proto správný názor dovolatelky, že „k odpovědnosti za nezákonný výkon veřejné moci vůči žalobkyni d) by tak postačoval již samotný výsledek trestního řízení“, neboť k odpovědnosti státu za škodu, resp. za nemajetkovou újmu, musí být splněny všechny tři zákonné podmínky, přičemž žalobkyně se po celou dobu zaměřovala na příčiny vzniku škody resp. újmy, nikoliv na tvrzení a prokázání ve smyslu zákona relevantní újmy jako takové. Za daného procesního stavu nebylo na místě vést žalobkyni d) k dalším tvrzením odůvodňujícím skutkový stav ve smyslu § 118a odst. 1 o. s. ř., žalobkyně totiž zjevně úplně vylíčila jí popisované, pocítované a myslitelné následky domovní prohlídky a pokládala je za v právu důvodné.

Dovolací soud se neztotožnil s námitkou dovolatelky, že ke vzniku nemajetkové újmy u právnické osoby došlo zásahem do jejího práva na ochranu soukromí ve smyslu článku 8 Úmluvy, neboť z povahy tímto článkem zaručených práv a svobod splyne, že v rámci domovních prohlídek mohou být dotčena pouze základní práva a svobody osob fyzických, nikoliv právnických, byť se mohou dotýkat obchodních aktivit soukromých osob (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 22. 3. 1999, sp. zn. IV. ÚS 528/98, publikované ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu ČR pod číslem 25/1999 a dostupné rovněž na <http://nalus.usoud.cz/>). Ústavně zaručená práva a svobody zakotvená v Listině a v Úmluvě se vztahují též na osoby právnické, ovšem za splnění předpokladu, že to povaha věci umožňuje, tedy například pokud by se jednalo o nezákonnou prohlídku v sídle společnosti. Dovolatelkou uváděné rozsudky Evropského soudu pro lidská práva proto nelze na daný případ aplikovat. Ve věci Niemietz proti Německu (rozsudek ESLP ze dne 16. 12. 1992, stížnost č.

13710/88) se jednalo o prohlídku advokátní kanceláře stěžovatele za účelem zjištění totožnosti pachatele trestného činu pomluvy, poškozenou osobou byl tedy advokát, v jehož advokátní kanceláři k prohlídce došlo. Žalobkyně d) je naopak právnickou osobou, v jejímž sídle k žádné prohlídce nedošlo a prohlídka vozidla nebyla prokázána. V případě sporu Colas Est a ostatní proti Francii (rozsudek ESLP ze dne 16. 4. 2002, stížnost č. 37971/97) se jednalo o provedení finanční kontroly v sídlech obchodních společností, rovněž tedy o situaci odlišnou od případu žalobkyně d).

K žalobkyní d) tvrzenému porušení práva na majetek podle článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě dle dovolacího soudu rovněž nedošlo, neboť zajištěné věci byly žalobkyni d) vráceny přibližně po pěti a půl měsících, jejich zajištění bylo v souladu s příslušnými ustanoveními trestního řádu a sledovalo legitimní cíl boje se zločinem (k tomu srov. např. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci BENET CZECH, spol. s r. o. proti České republice ze dne 21. 10. 2010, stížnost č. 31555/05).

Dovolací soud se dále zabýval dovolatelkou tvrzenou vadou řízení spočívající v tom, že odvolací soud nepřezkoumal „odvolání“ žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze o nepřipuštění zastupování žalobkyně d) Mgr. M. Š., žádné pochybení však v postupu odvolacího soudu neshledal. Z ustanovení § 201 o. s. ř. vyplývá, že odvolání je řádným opravným prostředkem, jímž může účastník napadnout rozhodnutí soudu prvního stupně, pokud to zákon nevyklučuje. Proti rozhodnutí odvolacího soudu zákon odvolání nepřipouští a není přitom rozhodné, zda jde o rozhodnutí ve věci nebo o rozhodnutí procesní povahy. To platí i pro ta procesní rozhodnutí, která odvolací soud vydává přímo v odvolacím řízení, aniž by přitom přezkoumával rozhodnutí soudu prvního stupně. Usnesení v rámci odvolacího řízení o nepřipuštění zastoupení žalobkyně obecným zmocněncem je usnesením odvolacího soudu, nikoliv rozhodnutím soudu prvního stupně, přičemž funkční příslušnost soudu pro projednání odvolání proti rozhodnutí soudu odvolacího občanský soudní řád neupravuje (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 1. 2011, sp. zn. 22 Cdo 3295/2010) a tudíž takové „odvolání“ nelze projednat. Usnesením Městského soudu v Praze o nepřipuštění zastoupení žalobkyně d) obecným zmocněncem nebylo porušeno ani žádné z ústavně garantovaných práv žalobkyně d) (blíže viz. usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 2. 2009, sp. zn. I. ÚS 2428/08).

Ačkoliv je v rozhodnutí odvolacího soudu zjevně nesprávně uvedeno, že žalobce a) umístil sídlo žalobkyně d) ve svém rodinném domě, jedná se o rozhodnutí ve vztahu k žalobkyni d) výrokově správné, proto dovolací soud dovolání žalobkyně d) podle § 243b odst. 2 části věty před středníkem o. s. ř. zamítl.

O podaných dovoláních proto bylo rozhodnuto tak, jak je uvedeno ve výrocích I. a II.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)